

PRIKAZI KNJIGA

BOOK REVIEWS

B. Kaussmann und U. Schiewer: FUNKTIONELLE MORPHOLOGIE UND ANATOMIE DER PFLANZEN, VEB Gustav Fischer Verlag, Jena, 1989 (465 stranica, 349 slika i 26 tablica)

Ovim je udžbenikom i priručnikom učinjen uspješan pokušaj da se na jednom mjestu saberu i spoje najbitnija dosadašnja znanja iz područja građe i fiziologije biljaka. Naime, tim su vrijednim djelom autori premostili klasično razdvajanje botaničkih disciplina morfologije, anatomije i fiziologije bilja na taj način što su građu biljaka, kroz prikazane fiziološke procese, povezali s funkcijom pojedinih organa i tkiva i ukazali na uzajamnu ovisnost i usku povezanost građe i funkcije. U tom povezivanju građe i funkcije, u fiziološki dio sadržaja knjige utkani su naravno fizičko-kemijski, biokemijski i drugi procesi, napose u vezi s rasteanjem i diferenciranjem, gibanjem, mijenom i transportom tvari i drugim. Dijelove knjige iz područja morfologije i anatomije obradio je prof. Bernhard Kaussmann, a one iz fiziologije prof. dr. Ulrich Schiewer, obojica s Wilhelm-Pieck-Univerziteta iz Rostocka.

Knjiga je podijeljena na osam poglavlja, pri čemu su prvo i završno poglavlje općeg karaktera i uokviruju ostala, koja slijede redom kojim su navedena u prikazu. Tako prvo poglavlje »Raznolikost oblika biljnog svijeta« daje kratak pregled biljnih oblika od probionata do kormofita, te principe razvoja do najviših biljaka.

U poglavlju »Tkiva« govori se općenito o diferenciranju stanica i tkiva, molekularnim osnovama diferenciranja te drugim mehanizmima i zakonitostima koje upravljaju diferencijacijom. Poglavlje završava kratkim i konciznim prikazima pojedinih vrsta tkiva koja su, inače, podrobnije anatomski analizirana u narednim poglavljima, posebno u onima o stabljici i listovima.

Poglavlje »Sjemenka i razvoj mlade biljke« sadržava podroban opis nekoliko važnih tipova sjemenki, govori o klijanju, razvoju i građi mlade biljke, te opsežno o fiziologiji klijanja i utjecaju i značenju svjetlosti u vezi s procesom klijanja.

Poglavlje »Stabljika« osobito je opsežno. U njemu se kroz dosadašnja saznanja iz fiziologije, isprepleću morfologija i anatomija stabljike s funkcionalnim zadacima pojedinih tkiva, odnosno samog organa. U vezi s građom stabljike, uz podrobnije opise morfoloških karakteristika tog organa (rašćlanjenje, razgranjenje, cvatovi i dr.), nalazimo ondje i iscrpnije prikaze anatomije onih tkiva koja su zastupljena u stabljici. Opisani su također principi anatomske strukture same stabljike u raznim stadijima razvoja i kod raznih tipova i skupina biljaka. Svi ti dijelovi o građi stabljike spojeni su s dosadašnjim znanjima iz fiziologije, ističući međusobnu uvjetovanost građe i funkcije. Tako se npr. uz razvoj i primarnu građu stabljike govori o regulaciji rasta i diferenciranja, u prikazu provodnog tkiva o fiziologiji odnosno

mehanizma transporta asimilata, vode i mineralnih tvari, dok anatomija drva uključuje hidrauličnu arhitekturu drvenastih biljaka itd.

Poglavlje »Listovi« obuhvaća prikaz razvoja listova i njihove izvanje morfologije i anatomije. Slijedi prikaz fiziologije lista koji uključuje naročito iscrpan dio o fotosintezi i tipovima fotosinteze, prikaz odnosa ugljikohidrata tijekom razvoja listova te transpiracije i njezinih oblika. Također se govori o gibanjima na nivou stanice i biljke, procesu starenja i odbacivanja listova i dr.

Poglavlje »Cvijet i plod« započinje informacijom o faktorima koji induciraju stvaranje cvijeta i cvjetanje. Nadalje, poglavlje govori o evoluciji cvijeta, obrađuje građu cvijeta, histogenezu cvjetnih dijelova, prikazuje razvoj i građu polena i sjemenih zametaka i oplodnju. Zatim govori općenito o razvoju hranjivog tkiva i embrija. Završni dio o procesima i načinima reguliranja embriogeneze. Na kraju je prikaz ploda, koji govori o razvoju ploda, građi usploda, te o vrstama ploda i razdiobi plodova.

Početni dio poglavlja »Korijen« obrađuje morfologiju tog podzemnog organa biljke. Zatim slijedi unutarnja građa korijena, koja obuhvaća bitne značajke anatomije korijena. U drugom dijelu poglavlja prikazane su funkcije korijena, posebno upijanje vode i mineralnih hranjivih tvari i njihov transport, zatim regulacija primanja hranjivih tvari, redukcija nitrata, sinteza aminokiselina i dr.

U završnom osmom poglavlju »Oblici biljaka« raspravlja se o vijeku života biljaka s obzirom na cvatnju (jednogodišnje, dvogodišnje i višegodišnje biljke i trajnice) i daje opširniji prikaz o trajnicama i njihovim oblicima u vezi s položajem izdanaka u odnosu na tlo.

Pri kraju je priručnik opremljen bogatim popisom literature koja je svrstana po područjima obrađenim u knjizi, a svršava popisom biljaka i pojmova iz teksta. U tekstu knjige kao primjeri uzeti su u obzir u prvom redu kultivirane i korisne biljke.

Za bolje razumijevanje i lakše usvajanje sadržaja, knjiga je ilustrirana mnoštvom vrlo instruktivnih skica, crteža i shematskih prikaza iz područja morfologije i anatomije. Dijelovi iz fiziologije također obiluju shematskim prikazima i modelima različitih biokemijskih odnosa metaboličkih procesa, procesa transporta različitih tvari i sl. Neke pojave i procesi prikazane su također grafički ili tabelarno. U dijelovima gdje su vrlo aktualna funkcionalna saznanja, ukazano je na još otvorena pitanja koja traže buduća istraživanja.

Zbog svoje koncepcije, sadržaja i aktualnosti ova se knjiga može svesrdno preporučiti ne samo kao udžbenik i priručnik biologima, fitopatolozima i ostalima koji rade na području poljoprivrednih znanosti, šumarstva i drugim srodnim strukama već i kao djelo koje je poželjno da se nađe pri ruci svakome tko se bavi botanikom s bilo kojeg aspekta.

NADA PLEŠE

David F. Farr, Gerald F. Bills, George P. Chamuris, Amy Y. Rossman: FUNGI ON PLANTS AND PLANT PRODUCTS IN THE UNITED STATES. APS Press, The American Phytopathological Society, St. Paul, Minnesota, USA. 1989. 29 × 21,5 cm, 1252 str.

U ovom imponantnom djelu, tiskanom petitom zbog opsežnosti materijala, navedeno je blizu 13000 nižih i viših gljiva koje dolaze na vaskularnim biljkama i njihovim produktima na području SAD, s oko 78000 kombinacija gljiva + domaćin, sve dokumentirano podacima iz literature. U prvom su dijelu biljke domaćini po porodicama koje su poredane abecednim redom (unutar porodica su rodovi također poredani po abecedi). U drugom dijelu su gljive samo po abecedi i uz svaku je označeno ukratko rasprostranjenost, te na kojim su domaćinima ustanovljene. Taksonomska pripadnost gljiva navedena je do redova. Kod gljiva je taksonomija stalno u previranju i

imena se često mijenjaju, pa su autori nastojali da upotrebe nazive koji će po svojoj prilici biti općenito prihvaćeni, što je zapravo teško predvidjeti. Zato su često dodali i najvažnije sinonime.

Domaćini su za pojedine vrste citirani također abecednim redom a samo je u nekim slučajevima istaknuto ako je neki osobito značajan, tj. ako gljiva pretežno raste na njemu. Međutim, često neka gljiva preferira dva-tri domaćina, a na ostalima je izuzetno rijetka, što se iz ovakog citiranja ne može zaključiti. No to je teško procijeniti i u mnogim se knjigama i radovima domaćini samo nabrajaju bez obzira na njihovu važnost. Uostalom, u takvom djelu ne bi bilo moguće ulaziti u sve detalje.

Koliki je ogroman posao obavljen vidi se i iz broja citata literature, njih 4030!

Ova je knjiga važna i za evropske mikologe i fitopatologe, jer su mnoge vrste zajedničke Sjevernoj Americi i Evropi pa je zanimljivo usporediti sličnosti i razlike u domaćinima na kojima rastu iste vrste gljiva na obim kontinentima.

Autorica ovog prikaza i ovime izražava zahvalnost kolegama u Beltsville Agricultural Research Center, Beltsville, Maryland, USA koji su joj kao uzvrat za uslugu (mikrofilm opisa i crteža nekih vrsta gljiva iz Schulzerovog rukopisa u Sveučilišnoj biblioteci u Zagrebu) poslali ovu dragocjenu knjigu, koja će, nadam se, poslužiti i kolegama u Zagrebu i drugim našim univerzitetnim centrima.

MILICA TORTIĆ

PROCEEDINGS OF THE IAB CONFERENCE OF BRYOECOLOGY. Symposia Biologica Hungarica 35. Akadémiai Kiadó, Budapest. Part A i B, 1987. 900 p.

U Budimpešti je 1985. godine održan prvi svjetski kongres o brioeкологији, grani briologije koja se posljednjih nekoliko desetljeća osobito intenzivno razvija. Sudjelovalo je oko 150 stručnjaka iz 30 zemalja. Kongres je bio podijeljen na više sekcija: fiziološka ekologija, reprodukcija i ekologija rasijavanja, ekologija zajednica, ekologija populacija, briofiti u ekosistemima i briofiti kao bioindikatori.

U Zborniku radova kongresa objavljeno je 78 priloga koje je napisalo 108 autora iz 23 zemlje. Obradene su mahovine sa svih kontinenata uključivši i neke antarktičke otoke.

Iz velikog bogatstva tema mogu se spomenuti nasumce samo pojedine: uzgajanje mahovina kao vrtnog bilja u Japanu, utjecaj mikroklima na rast epifitskih i epifilnih briofita, promjena pH tla u vezi sa zonacijom kriptogamnih sinuzija, parazitske gljive mahovina, geme zapadnoafričkih tropskih mahovina, reprodukcijski procesi briofita u gradskom okolišu, ekspanzija briofita na terenima tretiranim herbicidima, invazija jedne adventivne mahovine iz južne hemisfere u Evropu, zajednice mahovina na vapnenim terenima na Iberskom poluotoku, sukcesija briofita i lišaja na trupcima u nekim šumama centralnog Japana, flora hepatica u Indiji, brioflora u australskim kišnim šumama, visinska zonacija mahovina u Andama, distribucija mahovina u nekim područjima subantarktika, mahovine kao hrana puževa i grinja, mahovine kao bioindikatori teških metala i drugih onečišćenja zraka, vode, tla, itd.

Zanimljivo je usporediti koliko je stručnjaka iz pojedinih zemalja sudjelovalo u objavljenim radovima: iz Mađarske 12, USA 11, Poljske 10, Australije i Holandije po 8, Japana i Vel. Britanije po 7, Španije 6, Finske i Njemačke po 5, Kine 4, Čehoslovačke, Francuske i Portugala po 3, Švedske 2, a po 1 iz Argentine, Belgije, Indije, Izraela, Južne Amerike, Malezije, Nigerije, Rumunjske i SSSR-a.

Kod nas je briologija nažalost jedna od deficitarnih bioloških struka, sa svega 3 specijalista.

Vrijedno je istaknuti, kako se vidi i iz naslova, da mađarska Akademija sustavno izdaje zbornike radova različitih bioloških kongresa i simpozija koji se održavaju u Mađarskoj.

MILICA TORTIĆ

Stellan Sunhede: GEASTRACEAE (BASIDIOMYCOTINA). Morphology, ecology and systematics with special emphasis on the north European species. Synopsis fungorum 1. Fungiflora, Oslo, 1989. ISBN 92-90724-05-5. 534 p. 232 slike (crteži i fotografije), 3 table u bojama.

Unutar porodice *Geastraceae* s. 1. autor razlikuje 8 rodova od kojih jedan opisuje kao nov. U Evropi raste 26 vrsta iz te porodice, u rodu *Geastrum* 24, a po jedna u rodovima *Myriostoma* i *Trichaster*.

Za svaku se vrstu govori o morfologiji, tipskom materijalu i taksonomiji, varijaciji, usporedbi s drugim vrstama (uključivši i nekoliko izvanevropskih), karakteristikama kultura, ekologiji i rasprostranjenosti. Dodane su i karte rasprostranjenja u sjevernoj Evropi. U morfologiji se tretiraju intraspecifične varijacije mladih i zrelih plodišta, karakteristike hifa, bazidija i spora. Na crtežima i fotografijama su prikazani vanjski izgled i pojedini važniji detalji plodišta. Mikroskopska je građa također ilustrirana crtežima te scanning elektronskim fotografijama, na kojima su u prvom redu snimljene spore. U ekološkom dijelu opisana su staništa za svaku vrstu, prikazana i na fotografijama i nacrtima gdje je često označen i položaj plodišta; neka su staništa proučavana kroz dugi niz godina. Također je istraživana položaj micelija u profilima tla, a praćena je i dinamika produkcije plodišta na stalnim kvadratima. Navedeni su primjeri plodišta kao supstrata za druge organizme, napr. gljive i evertbrate. Upozoreno je na opasnost nestajanja pojedinih vrsta zbog uništavanja staništa.

Autor je u ovoj knjizi dosadašnje znanje o tim gljivama dopunio mnoštvom podataka o njihovoj građi i biologiji, što je rezultat njegovih istraživanja na terenu i proučavanja velikog broja eksikata, bilo vlastitih bilo dobivenih od drugih mikologa. Po svemu se vidi da je u ovaj rad utrošeno najvjerojatno mnogo truda i vremena i može poslužiti kao uzor drugim radovima takvog tipa.

To je prvi broj nove serije, *Synopsis fungorum*, koju je pokrenuo vrlo agilni izdavač Fungiflore, Dr. L. Ryvarden; u toj su seriji izašla još dva sveska, prikazana u nastavku.

MILICA TORTIĆ

M. J. Larsen and L. A. Cobb-Pouille: PHELLINUS (HYMENOGASTRACEAE). A survey of the world taxa. Synopsis fungorum 3. Fungiflora, Oslo, 1990. ISBN 92-90824-07-1. 206 p.

U rodu *Phellinus* postoji veoma velik broj imena vrsta od kojih su mnogi sinonimi. Autori su na osnovi literature i, u manjoj mjeri, studija tipskih primjeraka koja je proveo prvi autor, sistematizirali podatke o 154 vrste i 67 formi i varijeteta. Uključeni su kratki opisi, podaci o domaćinima i rasprostranjenosti te tipskom lokalitetu. Dodani su i ključevi za određivanje.

Ova će vrlo korisna knjižica omogućiti lakše snalaženje u rodu *Phellinus*, u kojemu postoji još dosta nejasnoća i problema.

MILICA TORTIĆ

Stein Nordstein: THE GENUS CREPIDOTUS (BASIDIOMYCOTINA, AGARICALES) IN NORWAY. Synopsis fungorum 2. Fungiflora, Oslo, 1990. ISBN 82-90724-02-0. 115 p., 24 crteža.

Na osnovi proučavanja 467 kolekcija vrsta roda *Crepidotus*, pretežno iz Norveške, autor je zaključio da je u toj zemlji rasprostranjeno 8 vrsta, dvije podvrste i dva varijeteta; njihovu je rasprostranjenost prikazao na kartama. Daje ključeve za determinaciju tih vrsta, a svaku detaljno opisuje makroskopski i mikroskopski, navodi domaćine na kojima rastu, te raspravlja o problemima nomenklature i klasifikacije. Većinu spora proučavao je biometrijskim metodama i ustanovio da unutar svake vrste postoji prilična varijacija u njihovim veličinama. Međutim, kvocijent (odnos dužina:širina) je stabilna

karakteristika za većinu vrsta pa se može primijeniti pri determinaciji. Istraživana je i korelacija nekih karakteristika pomoću statističkih testova, pa je npr. u kompleksu *Crepidotus mollis* nađeno da materijal s glatkom površinom klobuka ima signifikantno uže spore od onog s ljuskastom površinom; prvi je osim toga češći na jasenu (*Fraxinus*) a drugi na topoli (*Populus*).

Ovo je dobar primjer jedne solidno izrađene teze, koja će biti od velike koristi istraživačima te grupe gljiva.

MILICA TORTIĆ

L. Hably and M. Szakály: THE CATALOGUE OF LEAF-FOSSIS TYPES PRESERVED IN HUNGARY. 253 str. (136 str. teksta s indeksima, 1 karta, 15 crteža u tekstu i 59 tabla s 237 fotografija u prilogu). Format 17×24 cm. Studia Biologica Academiae Scientiarum Hungaricae 22, Akadémiai Kiadó, Budapest 1989.

Mađarska Akademija znanosti (Studia Biologica Hungarica) izdala je Katalog tipova fosilnih listova sačuvanih u Mađarskoj. Katalog sadržava 385 tipova. Od toga je najveći broj pohranjen u Mađarskom prirodoslovnom muzeju u Budimpešti (221) i u Dobó István Muzeju u Egeru (49). U Paleobotaničkoj kolekciji Mađarskog prirodoslovnog muzeja autori naglašavaju vrijednost materijala Ettingshausena kojemu pripada 55 obrađenih tipova. Otkupljena zbirka, porijeklom iz Čehoslovačke, najstarija je i najvrednija strana zbirka u tom Muzeju. Preostalih 114 tipova navedenih u imenovanim i još nekim zbirkama, revizijom rada u njima nisu nađeni. Ti primjerci, koji se zasad smatraju izgubljenima, u posebnom su dijelu (str. 113—125) svrstani prema dosadašnjem znanju i uključuju sve podatke koji se nanjih odnose.

Obrađene je tipove opisalo 19 autora. Među njima najistaknutija su trojica: Gyula Kováts, prvi mađarski paleobotaničar koji je polovicom prošloga stoljeća u Mađarskom nacionalnom muzeju postavio temelje paleobotaničke zbirke, Gábor Andreánszky, 80 godina mlađi, do danas najistaknutija ličnost paleobotanike u Mađarskoj te Klára Rásky koja je niz godina obrađivala Paleobotaničku zbirku u Botaničkom odjelu Mađarskog prirodoslovnog muzeja i opisala velik broj vrsta. Uz opis bogatih paleobotaničkih kolekcija Mađarske u uvodnom su dijelu izneseni i biografski podaci imenovanih triju osnivača tih zbirki.

Tipovi navedeni u Katalogu potječu s 49 lokaliteta u Mađarskoj i dva u Čehoslovačkoj. Ti su lokaliteti, zajedno s kronološkom klasifikacijom, prikazani na preglednoj karti. Većina nalazišta pripada miocenu (sarmat), ona iz Čehoslovačke oligocenu. S obzirom na strukturu kataloga, u opisu pojedinih tipova uz svaku vrstu rednim brojem označeni i najvažniji podaci: 1. naziv vrste (prema izvornom opisu), ime autora te broj crteža odnosno table i fotografije, 2. tip vrste (holotip ili sintip), mjesto pohrane i inventarski broj, 3. starost (prema dosadašnjem poznavanju), 4. lokalitet (prema izvornoj publikaciji), 5. literatura, 6. izvorni opis (dijagnoza) i prema potrebi 7. taksonomska revizija vrste. U samom katalogu (str. 15—125) nekoliko je lista prema mjestu pohrane. Materijal svake liste razvrstan je prema većim taksonomskim jedinicama, a taksoni su unutar tih skupina svrstani abecednim redom.

Navedeno je blizu 80 referenci, a indeksi se odnose na lokalitete, autore i vrste. U prilogu su fotografije lisnih otisaka na 58 tabli. Taksoni koje je opisao Ettingshausen prikazani su reprodukcijama izvornih crteža, budući da su otisci uslijed starosti izbljedjeli.

U djelu su obrađeni samo oni izvorni primjerci koji su utvrđeni i identificirani uz pomoć znanstvene literature. Katalog sadržava tipove drevne, pretpovijesne flore Mađarske, koji dosad nisu objavljeni ni u kakvom »Katalogu fosila«. Stoga treba naglasiti pionirski značaj toga djela.

Katalog se preporuča prvenstveno uže specijaliziranim paleobotaničarima, ali i geolozima, paleontolozima i biologima koji koriste rezultate paleobotanike u srodnim granama znanosti, kao i odgovarajućim institutima i bibliotekama.

IVA VOLARIĆ-MRSIĆ

Livio Poldini: LA VEGETAZIONE DEL CARSO ISONTINO E TRIESTINO — STUDIO DEL PAESAGGIO VEGETALE FRA TRIESTE, GORIZIA E I TERRITORI ADIACENTI. Edizioni LINT Trieste, 1989. 315 str. 429 slika (fotografija, crteža, shema, grafikona i geografskih karata u tekstu). Vegetacijska karta 1:50.000. ISBN 98-95083-30-7

U izdanju tiskarske kuće »Edizioni LINT« iz Trsta objavljeno je luksuzno opremljeno geobotaničko djelo »Vegetacija sočanskog i tršćanskog krša« poznatoga tršćanskog profesora geobotanike, dr. Livia Poldinija, jednog od vodećih evropskih fitocenologa. Prof. L. Poldini je danas najbolji poznavalac vegetacijskih prilika pokrajine Friuli-Venezia Giulia i najbolji poznavalac flore toga dijela Italije. Budući da se područje, vegetaciju kojega je proučavao L. Poldini, neposredno naslanja na zapadni dio Jugoslavije, a najveći dio vegetacijskih jedinica koje su analizirane u citiranom djelu ima središte svoje rasprostranjenosti upravo u Hrvatskom primorju, njihov prikaz i analiza iz sjeverozapadnog, graničnog dijela areala upotpunjuje naše spoznaje o pojedinim biljnim zajednicama i značajno doprinosi poznavanju vegetacijskih prilika istočnojadranskog prostora. Zbog navedenih razloga željeli bismo pružiti najvažnije informacije o sadržaju te geobotaničke studije.

»Vegetacija sočanskog i tršćanskog krša«, kako je uz naslov i navedeno, obuhvaća 315 stranica. Knjiga je ilustrirana sa čak 429 slika. Najvećim dijelom to su prvoklasne fotografije u boji, dijelom crno-bijele fotografije, a ostalo crteži, grafikoni i geografske karte u tekstu.

Sadržaj je podijeljen na Uvod, Vegetacija slanjača, stijena, zidova i točila, Antropogena vegetacija, Vodenjarska, barska i močvarna vegetacija, Močvarne i vlažne livade, Pješčarska vegetacija, Pašnjaci i kamenjare, Vegetacija šumskih rubova, Poplavne šume, Mezofilne i termofilne šume i šikare, Sredozemni bušici (garizi), Sredozemna makija, Značajke prirodnoznanstvene vrijednosti sočansko-tršćanskog krša, Citirana i konzultirana literatura, Predmetna kazala (sastavile Maria Vidali i Rosella Bianchi), Sažetak.

U opsegu svakog pojedinog oblika vegetacije svakako su najzanimljiviji dio opisi pojedinih sintaksonomskih jedinica — asocijacija koji sadrži njihov znanstveni naziv, najvažnije sinonime, karakteristične vrste, sintaksonomsku pripadnost, prirodnoznanstvene značajke, rasprostranjenost, te gospodarsku važnost, ukoliko postoji. Florni sastav svake asocijacije dokumentiran je priloženom analitičkom fitocenološkom tablicom. Na takav način prikazani podaci potpuno su upotrebljivi za usporedna istraživanja s podacima iz drugih dijelova areala pojedine osnovne biljne zajednice — asocijacije. Na priloženoj geografskoj karti s kvadratnom mrežom florističkog kartiranja označeni su kvadrati u kojima je doista asocijacija rasprostranjena.

Prema izloženom modelu opisano je tako ukupno 80 asocijacija, 19 »fitocenona«, 3 »grupacije« i 2 »populacije«, sveukupno 104 jedinice, svrstane u 42 sveze, 32 reda i 23 vegetacijska razreda. Po prvi put su za znanost kao nove opisane sveze *Vulpio ciliatae-Crepidion neglectae* Poldini, all. nova, te asocijacije *Orlayetum grandiflorae* Poldini, ass. nova, *Smyrnetum perfoliati* Poldini, ass. nova i *Rubo ulmifolii-Ligustretum vulgaris* Poldini, ass. nova.

Izvjestan broj fitocenoloških podataka potječe i iz graničnog područja Jugoslavije, iz Slovenije, npr. iz šireg područja Divače, Škocjana, Trnovskog gozda i Nanosa.

U poglavlju »Citirana i konzultirana literatura« naveden je popis 297 bibliografskih jedinica o geografskim, geomorfološkim, klimatskim, florističkim i vegetacijskim, te fitocenološkim podacima. Značajno mjesto zauzimaju i radovi hrvatskih i slovenskih, te bosanskohercegovačkih botaničara Bertovića (1), Domca (4), P. Fukareka (1), Golubića (1), Habića (1), I. Horvata (5), Horvatića (7), Ilijanića (4). Lakušića (1), Marinčeka et al. (1), E. Mayera (4), Paulina (1), Petkovšeka (2), Puncera/Zupančića (4), Strgara (2), Sušnika (1), Tomažića (1), Trinajstića/Šugara (8), M. Wrabera (7) i T. Wrabera (11).

Među citiranim radovima svakako najznačajnije mjesto pripada Stjepanu Horvatiću, dugogodišnjem istraživaču fitocenoloških i vegetacijskih prilika istočnojadranskog primorja, radovi i znanstveni rezultati kojega tek u novije vrijeme doživljavaju punu znanstvenu afirmaciju.

Na kraju su djelu pridodani i abecedna kazala imena i sinonima biljnih taksona, fitocenoza i geobotaničkih pojmova, koje su izradile Poldinijeve suradnice Maria Vidali i Rosella Bianchi.

U kratkim crtama prikazano, na finom sjajnom papiru otisnuto i znanstvenim informacijama bogato djelo poslužit će botaničarima-fitocenolozima kao važan priručnik u njihovu radu, a ostalim prirodoslovcima zanimljivo štivo za proširenje njihova prirodoznanstvenog znanja. Zbog toga, ako već ne pojedinac (zbog naših financijskih poteškoća), a ono veće znanstvene knjižnice, morale bi svakako u svome fondu posjedovati navedeno djelo. »La vegetazione del carso Isontino e Triestino« može se nabaviti od izdavača »Edizioni LINT Trieste«.

IVO TRINAJSTIĆ